

Šulinys ar gręžinys: lemia pinigine

Kasti šulinį ar gręžti gręžinį? Su tokiu galvosūkiu susiduria kiekvienas naujakuris. Norisi pigiau, patogiau, sveikiau. Bet šios trys sąlygos sunkiai suderinamos, todėl dauguma renkasi tai, kas jiems šiuo metu aktualiausia, - kainą.

R Dalia BYČIENĖ
„Respublikos“ žurnalistė

Šulininkų netruksta

Skelbimų, siūlančių iškasti šulinį, pilna. Vieni kasa šulinius tik savo krašte, kiti siūlosi važiuoti bet kur. Vieno cementinio rentinio įleidimas į žemę kainuoja 120-150 litų. 100-120 litų, atsižvelgiant į aukštį, kainuoja betoniniai šulinio žiedai.

Pirmasis klausimas, kurį užduoda šulininkai: ar gilūs kaimynų šuliniai ir koks yra dirvožemis? Nuo to priklauso, kiek kasėjas darbusis prie jūsų šulinio ir kiek kainuos darbas.

„Mūsų darbas yra iškasti šulinį, pasiekti vandenį, ar jis užterštas nitratais - ne mano bėda. Ką žemė duoda, tas ir yra“, - „Respublikai“ sakė viename skelbimų portale paslaugas siūlantis kaunietis. Vyras darbuojasi tik soduose prie Kauno. Sako, kartais nuo darbų vos atsiginantis, o kartais ir po dvi tris savaites laukia pasiūlymų.

Šulininkas pats surandęs sodyboje vietą, kur kasti šulinį, o kartais, jeigu sklypas mažas, pasirinkimo didelio nėra. Tad kasa vado vaudamasis nuojauta. Vyras sako, kad virgulė gali tik parodyti, kur kasti, bet kiek kasti - neparodys.

Anot jo, vasarą neišsenkanti vandens gysla pakaunėje dažniausiai glūdi 10 metrų gylyje. Gręžiniai čia kainuotų labai brangiai, todėl žmonės renkasi tai, kas pigiau. Kaunietis šulinių kasėjas sako, kad išsikasti šulinį vidutiniškai reikia turėti 5 tūkst. litų. „Brangu, - sutiko pašnekovas, - bet gręžinys kelis kartus brangiau“.

Anot kito kalbinto, bet prisi-statyti nenorinčio šulinių kasėjo, jų darbas būtų dar brangesnis, jeigu nebūtų tokios didelės konkurencijos.

Amato mokėsi iš tėvo

Senuosiuose Trakuose gyvenantis šulinių kasėjas Vladas Kasperavičius apie šulinių kasimo tradicijas Trakų apylinkėse, šulinių kasėjų nutikimus, kasimo specifiką yra papasakojęs etnografams, pats juos aprašęs. „Nelabai kas tuo domisi“, - apgailėstavo. Anot Vlado, būti šulinio kasėju gali ne kiekvienas. Pirmiausia geras kasėjas turi turėti ne tik sėkmės, nuojautos, bet ir drąsos, nes leisdamasis į žemę jis visada rizikuoja.

V.Kasperavičius kasti šulinius išmoko iš savo brolio ir tėvo. Studijuojant tai buvo neblogas priedas prie stipendijos. „Nesu iš baikščiųjų, be to, norėjosi reliktinį, unikalų verslą turėti. 10 rublių mokėjo už žiedo įleidimą, per keturias dienas iškasu ir - karalius“, - juokėsi prisiminęs amato pradžią.

Redakcijos archyvo nuotr.

► **PATARIMAS.** Jeigu šulinio vanduo skanus, dar nereiškia, kad jame nėra nitratų

Per savo gyvenimą Vladas yra iškasęs 35 šulinius, o keturių iškasti nepabaigė. „Kiekvienas šulinys turi savo istoriją“, - sako. Pasiteiravus, koks šulinys yra normalus - nei per gilus, nei per sekclus, kasėjas paaiškino: „Man normalus yra 80 centimetrų aukščio ir tokio pat skersmens 15 žiedų šulinys. 14 žiedų suleidi į žemę, vienas virš žemės. Yra tekę iškasti ir 26 žiedų šulinį. Pradėjęs kasti, negali pasakyti, kaip giliai rasi vandenį. Prie Rykantų bažnyčios yra net 44 metrų gylio šulinys“.

Kaip teisingai iškasti šulinį? Anot Vlado, principas paprastas. Dauguma kasėjų pradeda kasti pirmą žiedą padėję ant žemės. Kasa nuo kraštų į vidurį. Žiedas palengva smunka žemyn. Vieną beveik visą įleidus į žemę, ant jo ritinamas kitas. „Jeigu nežinosi daugybės dalykų, gali nukreivinti šulinį, plyšių gali atsirasti ir net pats gali žūti“, - sakė trakiškis šulinių kasėjas.

Jei šulinys kasamas sausame ir tvirtame grunte, tuomet iš pradžių iškasama šulinio šachta, o tada į ją nuleidžiami ir sumontuojami žiedai.

► Pradėjęs kasti, negali pasakyti, kaip giliai rasi vandenį

Vladas KASPERAVIČIUS

Paprasta, kai moki

Anot V.Kasperavičiaus, šulinių kasimo amatas gyvas, kasėjų yra, bet nemažai tarp jų ir diletantų. Rizika pasitikėti siūlančiais pigesnę paslaugą. Neretai jiems trūksta patirties, sukreivina šulinį ir meta. Pataisyti sunku, bet įmanoma. Prašant ištaisyti klaidas, tenka mokėti kaip už darbą nuo pradžių. Tokios yra šulininkų taisyklės. „Vieno žiedo įleidimas kainuoja apie 150 litų. Kainuoja žiedai, mokėti tenka kasėjo pagalbininkams, darbininkams. Ne kiekvienas gali sau leisti tokią prabangą“, - svarstė kasėjas.

Šakelė gali suklaidinti

Rinkdamas vietą šuliniiui V.Kasperavičius prašęs šeimininko parodyti, kur kasti. Bet turi ir savo nuomonę pagal augalus, reljefą. Virgulė, Y formos vyšnios ar žilvičio šakelė, anot Vlado, ne visada tiksliai parodo vandens buvimo vietą. Gali parodyti ir akmenį, ir didelį molyną.

„Esu matęs, kaip tai daro meistrai. Išsuka, kad šakelės laisvasis galas į viršų pakiltų ir basomis kojomis vaikšto po sklypą. Kur šakutė nusvyra, ten ir kasa. Ką daryti, kai sklypas vos 4 metrų, o virgulė po pamatais parodys? Tenka rink-

tis“, - juokėsi šulinių kasėjas.

Kartais ir gręžėjų prognozės nepasiteisina. Dvarčionyse savo sodyboje šulinį iškasti užsiprašęs vienas žinomas televizijos laidų vedėjas tvirtino, kad gręžinys rodė, jog gruntas smėlingas, o išėjo atvirkščiai. „Keturiems žiedams išsikasiau duobę molyje ir laukiau, kada tas žadėtasis smėliukas prasidės. Sudėjome žiedus, pusę metro smėliukas, o paskui vėl - molis. Du mėnesius diena dienon po žeme urbiausi. Neslenka žiedai žemyn, ir tiek“, - prisiminė Vladas.

Savo kaime jis nei pats kasa, nei kitiems kasti šulinius rekomenduoja. Anot Vlado, Senuosiuose Trakuose iš pusantro tūkstančio gyventojų šulinių vandens maistui niekas nenaudoja. Patys užsiteršę gruntinius vandenį per kanalizaciją. Vladas ne iš tų, kurie bet kokia kaina siūlo kasti šulinį.

„Pritariu tiems, kurie apsi-sprendžia laukuose šulinį kasti. Jeigu jau laukuose gyvendamas samdai gręžėjus pasitikrinti, kaip giliai yra vanduo, tada verčiau susidėti vamzdžius ir turėti gręžinį“, - dėstė jis.

Blogiausia - nežinojimas

„Nesu tas žmogus, kuris užsi-spyręs tvirtina, kad būtinai reikia gręžti gręžinį, kai galima išsikasti šulinį. Jeigu žmogus gyvena pamiškėje, jam patariu kasti šulinį ir negalvoti“, - sakė UAB „Vandens gręžiniai“ vadovas Eduardas Bendoraitis. Kita vertus, yra vietovių, kur

iškasti gilų šulinį ar išgauti vandenį iš negilaus gręžinio kaina ne daug skiriasi.

Anot E.Bendoraičio, 1989 m. atlikus gruntinio vandens užterštumo tyrimus, neužteršto vandens rasta tik miškų viduryje. „Ką kaimynas patrešia, tą ir geri. Išgirdęs sakant, kad labai skanus vanduo, visada įspėju patikrinti, kiek jame nitratų. Jeigu būčiau įstatymo leidėjas, padaryčiau, kaip padarė amerikiečiai, draudžiantys gręžti geriamojo vandens gręžinius įtariant, kad vanduo gali būti užterštas“, - sakė E.Bendoraitis. Anot jo, apie Vilnių, soduose ir gyvenvietėse, šulinių apskritai neturėtų būti. Bajoruose, kur buvo šiukšlynai, nitratų atradome net 80 metrų gylyje“, - teigė beveik 40 metų hidrogeologo patirtį turintis vadovas. Kaina daug lemia, bet ne mažiau svarbus ir žinojimas. Tada žmogus gali rinktis.

Kaip sakė E.Bendoraitis, ne viskas gerai ir su vykdančiais gręžiniais. Licencijas atlikti gręžinius turi 53 įmonės ir bendrovės. „Iš jų tuos darbus vykdo 40 vairuotojų ir diletantai, kurie tam darbui vadovauja. Iš to atsiranda garsieji fontanai Aukštadvaryje, prie Kauno marių. Iš tokių, kurie nežino, kaip gręžti ir kur gręžti, bent licenciją atimtų“, - piktinosi hidrogeologas.

Šachtinių šulinių įrengimas ir apsauga

Parinkant vietą naujai kasamam šuliniiui svarbu atminti, kad vanduo visada bus blogas, jei jis suteka iš tręšiamų daržų ir laukų, tvarto ar teršiamo kiemo. Šulinį geriausia kasti aukštesnėje vietoje, nuo kurios galėtų lengvai nutekėti polaidžio ir lietaus vanduo. Tvartas, tualetas, tręšiami daržai, sąvartynai ir kiti taršos šaltiniai reljefo požiriu turi būti žemiau šulinio. Jeigu tokios galimybės nėra, atstumas nuo potencialios taršos objektų (ūkinių pastatų, lauko tualetų, srutų duobių, mėšlidžių, trąšų, pesticidų, naftos produktų sandėlių, šiltnamių ar intensyviai tręšiamų daržų) iki šulinio turėtų būti ne mažesnis kaip 50 m. 70-80 cm spinduliu aplink šulinį reikia įrengti 1,5 m plūkto molio sluoksnį, virš jo užpilti apie 20 cm žvyro sluoksnį. Šachtinio šulinio apsaugos zona turi būti apželdinta daugiametėmis žolėmis arba dekoratyviniais krūmais. Prie šulinio turi būti sudaroma apsaugos zona, kurios plotis iki gyvenamojo namo - 7 m; iki garažo, ūkinio pastato ar šiltnamio - 10 m; iki tvarto, mėšlidės ir kompostavimo aikštelės - 25 m. Gyvenvietėse šių reikalavimų dažnai neįmanoma įgyvendinti - per maži sklypai. Tokiais atvejais, jeigu hidrogeologinės sąlygos palankios, reikia įsirengti gilesnį gręžtinį šulinį.

Renkant šuliniiui vietą vertėtų pasitarti su specialistais - hidrogeologais. Į šachtinį šulinį turi nepatekti krituliai, prie jo neturi kauptis paviršinis vanduo. Šulinys turi būti su stogeliu arba dangčiu, turėti ventilacijos angą.